

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
Кафедра хірургічної та ортопедичної стоматології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова Вченої Ради ФПДО
Декан ФПДО доц. О.Є. Січкоріз

«   » _____ 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
спеціалізації з фаху «Ортопедична стоматологія»

Засідання методичної наради кафедри

«   » _____ 2015 р.

Протокол № _____

Завідувач кафедри

Проф. Вовк Ю.В.

Засідання методичної комісії

«   » _____ 2015 р.

Протокол № _____

Голова методичної комісії

доц., к.м.н. Січкоріз О.Є.

Навчальний план та програма циклу спеціалізації з фаху «Ортопедична стоматологія» розроблені згідно з номенклатурою лікарських спеціальностей та згідно наказів МОЗ України від 07.05.2007 № 226 «Про вдосконалення та переробку матеріалів передатестаційних циклів та циклів спеціалізації», від 24.04.2008 №230 «Про внесення змін до наказу МОЗ України від 07.12.1998 №346», від 10.12.2010 №1088 «Про удосконалення післядипломної освіти лікарів» та у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року співробітниками кафедр післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів ЛНМУ імені Данила Галицького (зав. каф.–проф. Вовк Ю.В.).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною метою навчання на циклі спеціалізації з ортопедичної стоматології є надбання лікарем спеціальності стоматолога-ортопеда, передбаченої номенклатурою лікарських спеціальностей, затверджених наказом МОЗ України.

Контингент: лікарі-стоматологи, які закінчили інтернатуру за однією із спеціальностей стоматологічного профілю і змінюють спеціальність. Навчання проводять за програмою, яка включає 14 окремих курсів, на базі яких розроблений конкретний навчальний план циклу спеціалізації з ортопедичної стоматології. Додатковими програмами передбачено вивчення питань організації невідкладної допомоги, туберкульозу, радіаційної медицини, СНІДу та організації його запобігання, епідеміології інфекційних хвороб, а також розділу з військово-медичної підготовки з відповідними підрозділами у відповідності до листа МОЗ України №08.01-47/29557 від 10.10.2014 р.

Система навчання передбачає: лекційний курс, практичні та семінарські заняття.

Крім цього, програмою також передбачено базовий, рубіжний та заключний контроль. Іспит складається з трьох етапів: здача практичної частини (опанування практичними навичками), заключний комп'ютерний контроль та теоретична частина у вигляді співбесіди.

Тривалість навчання на циклі – 4 місяці, що дає змогу повністю оволодіти матеріалом і практичними навичками з обраної спеціальності.

Для складання іспиту на циклі спеціалізації використовують комп'ютерну атестаційну програму, затверджену МОЗ України.

Слухачі, які успішно засвоїли програму та склали іспит, одержують сертифікат встановленого зразка про присвоєння звання лікаря-спеціаліста за фахом «Ортопедична стоматологія».

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

циклу спеціалізації з фаху «Ортопедична стоматологія»

Тривалість навчання – 4 місяці (624 год.).

Мета навчання на циклі: придбання спеціальних теоретичних знань, практичних умінь та професійних навиків, необхідних для самостійної роботи лікаря стоматолога-ортопеда.

Контингент: лікарі, які закінчили інтернатуру за фахом «Стоматологія».

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		Лекцій	Практ. Занят.	Семінари	Всього
1	2	3	4	5	6
1.	Організація стоматологічної ортопедичної допомоги	4	4	2	10
2.	Функціональна анатомія зубо-щелепної системи	6	12	8	26
3.	Зуботехнічне матеріалознавство	6	20	10	36
4.	Обстеження хворого в клініці ортопедичної стоматології та підготовка до протезування	6	20	8	34
5.	Клініка і ортопедичне лікування дефектів коронок зубів	8	38	12	56
6.	Клініка і ортопедичне лікування часткових дефектів зубних рядів незнімними конструкціями зубних протезів	6	48	10	64
7.	Клініка, ортопедичне лікування часткових дефектів зубних рядів знімними протезами	8	48	12	68
8.	Ортопедичне лікування повної втрати зубів знімними протезами	8	16	10	34
9.	Діагностика, клініка, ортопедичні методи лікування захворювань пародонту із застосуванням незнімних та знімних конструкцій	8	34	10	52
10.	Діагностика, клініка та ортопедичні методи лікування патологічної стертості зубів	4	16	6	26
11.	Діагностика, клініка та ортопедичні методи лікування захворювань СНЩС	4	16	6	26
12.	Щелепно-лицева ортопедія	6	44	10	60
13.	Основні принципи ортопедичного лікування дефектів зубних рядів з використанням імплантатів	6	10	6	22

1	2	3	4	5	6
14.	Помилки та ускладнення в ортопедичній стоматології, методи їх усунення та профілактики	4	18	8	30
	<i>Іспит</i>				6
	<i>Разом по кафедрі</i>	84	344	118	552
ДОДАТКОВІ ПРОГРАМИ					
1.	Військово-медична підготовка				24
	1.1. Організація медичного забезпечення військ				12
	Актуальні питання організації медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу	-	2	2	4
	Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України	-	2	2	4
	Медична служба оперативних об'єднань	-	2	2	4
	1.2. Військово-спеціальна підготовка				12
	Актуальні питання військової стоматології та надання стоматологічної допомоги населенню в надзвичайних станах	-	1	1	2
	Організація терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматологічної допомоги при надзвичайних станах	-	-	2	2
	Принципи і методи лікування вогнепальних поранень і травм щелепно-лицьової ділянки	-	4	1	5
	Опіки обличчя. Комбіновані радіаційні ураження щелепно-лицьової ділянки	-	-	1	1
	Організація харчування та догляду за пораненими у щелепно-лицьову ділянку на етапах медичної евакуації	-	1	1	2
2.	Організація невідкладної медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях				12
3.	Проблеми ВІЛ/СНІДу в клініці ортопедичної стоматології				6
4.	Туберкульоз				6
5.	Особливо небезпечні інфекції				12
6.	Радіаційна медицина				12
7.	Протидія насильству в сім'ї				6
	Всього за додатковими програмами				78
	Разом				624

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ
циклу спеціалізація
за фахом «Ортопедична стоматологія»

№	Назва лекції	Число годин
1.	Організація ортопедичної стоматологічної допомоги. Питання лікарської етики та деонтології.	4
2.	Функціональна анатомія ЗЩС	4
3.	Сучасні питання знечулення в клініці ортопедичної стоматології	4
4.	Основні методи реанімації та інтенсивної терапії в стоматології. Невідкладні стани.	4
5.	Покази до протезування дефектів твердих тканин зубів штучними коронками.	4
6.	Клінічні ознаки часткової втрати зубів. Біомеханічні основи протезування мостоподібними протезами.	4
7.	Конструкційні особливості та клініко-лабораторні етапи виготовлення штамповано-паяних та цільнолитих мостоподібних протезів.	4
8.	Клініко-біомеханічні аспекти протезування дуговими протезами. Конструкційні особливості та планування дугового протеза.	4
9.	Морфологічні та функціональні зміни ЗЩС при повній відсутності зубів. Ортопедичні методи відновлення жувального апарату при повній відсутності зубів.	4
10.	Сучасні методики виготовлення повних знімних протезів.	4
11.	Пластмаси в ортопедичній стоматології. Метали та сплави, які застосовуються для виготовлення зубних протезів.	4
12.	Класифікація, клінічні ознаки та діагностика захворювань пародонту. Комплексне обстеження пацієнтів із захворюваннями пародонту.	4
13.	Керамічні маси в клініці ортопедичної стоматології. Відбиткові матеріали, методики зняття відбитків.	4
14.	Вибіркове пришліфовування зубів. Види тимчасового шинування.	4
15.	Лікування захворювань пародонту постійними шинами, шинами-протезами. Ортодонтичне лікування захворювань пародонту.	4
16.	Клінічні прояви та класифікація захворювань СНЩС. Синдром больової дисфункції. Методи обстеження захворювань СНЩС.	4
17.	Принципи ортопедичного лікування захворювань СНЩС.	4
18.	Клінічні ознаки та методи ортопедичного лікування патологічної стертості зубів.	

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
Циклу спеціалізація за фахом
«Ортопедична стоматологія»

№	Назва теми	Години
1.	Основні показники діяльності стоматологічних поліклінік, кабінетів та відділень. Критерії медико-економічної оцінки надання стоматологічної допомоги.	4
2.	Будова зубних рядів верхньої та нижньої щелепи. Прикус, його види.	6
3.	Анатомо-функціональна будова пародонту та слизівки порожнини рота.	6
4.	Резервна та залишкова витривалість пародонту.	6
5.	Артикуляція та оклюзія.	6
6.	Біомеханіка жувального апарату.	6
7.	Групи жувальних м'язів. Жувальна сила та жувальний тиск.	6
8.	Будова та функції СНЩС.	6
9.	Клінічні методи обстеження ортопедичних стоматологічних хворих.	6
10.	Додаткові методи обстеження ортопедичних стоматологічних хворих.	6
11.	Функціональні та статичні методи визначення ефективності жування.	6
12.	Підготовка порожнини рота до протезування.	6
13.	Методи знечулення в ортопедичній стоматології.	6
14.	Клініка, диференційна діагностика та надання допомоги при невідкладних станах.	6
15.	Класифікація порожнин зубів. Покази до протезування дефектів коронок зубів вкладками, коронками, штифтовими конструкціями.	4
16.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення вкладок.	6
17.	Протезування дефектів коронок зубів напівкоронками та екваторними коронками.	6
18.	Штамповані та литі металеві коронки. Методи виготовлення. Переваги та недоліки.	4
19.	Комбіновані коронки. Методи виготовлення. Переваги та недоліки.	6
20.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення жакетних коронок із різних матеріалів.	6
21.	Штифтові конструкції, їх різновиди. Покази та проти покази до використання.	6
22.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення куксо-кореневих вкладок.	6
23.	Клініка та класифікація дефектів зубних рядів. Покази до протезування мостоподібними протезами. Вибір опорних зубів та вимоги до них.	6
24.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення металокерамічних та металополімерних мостоподібних протезів.	6
25.	Особливості препарування під суцільнолиті конструкції. Інструментарій.	6
26.	Методи отримання відбитків у незнімному протезуванні. Ретракція ясен.	6
27.	Тимчасові незнімні конструкції.	4
28.	Оклюдатори та артикулятори.	4
29.	Технологія литва каркасів мостоподібних протезів. Принципи та методи литва. Усадка сплавів металів, способи її компенсації.	4
30.	Протезування адгезивними мостоподібними протезами.	4
31.	Покази до протезування часткових дефектів зубних рядів знімними протезами. Види знімних протезів.	6
32.	Способи фіксації ЧЗП. Система кламерів Нея.	4

33.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення ЧЗП.	6
34.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення ЧЗП із металевим базисом, із двошаровим базисом методом литтєвого пресування. Знімні протези із дентаальвеолярною фіксацією.	6
35.	Покази та проти покази до застосування бюгельних протезів.	4
36.	Планування конструкції дугового протеза. Паралелометрія.	6
37.	Види фіксуючих елементів бюгельних протезів.	6
38.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення бюгельних протезів.	6
39.	Класифікація беззубих щелеп. Будова та співвідношення беззубих щелеп.	6
40.	Клінічне обстеження пацієнта при повній втраті зубів. Протезне поле та протезне ложе.	4
41.	Методи фіксації та стабілізації знімних протезів при повній втраті зубів.	4
42.	Методи визначення центрального співвідношення беззубих щелеп.	4
43.	Оцінка стану слизової оболонки протезного ложа. Отримання анатомічних та функціональних відбитків беззубих щелеп.	6
44.	Проби Гербста.	6
45.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення повних знімних протезів.	6
46.	Перевірка конструкції повних знімних протезів. Здача протезів, їх корекція.	6
47.	Правила користування та догляд за протезами.	4
48.	Класифікація матеріалів, що застосовуються в ортопедичній стоматології	6
49.	Матеріали для фіксації незнімних конструкцій.	6
50.	Допоміжні матеріали, що застосовуються в ортопедичній стоматології.	6
51.	Сплави металів, що застосовуються в ортопедичній стоматології.	6
52.	Відбілюючі матеріали, флюси, припої.	6
53.	Керамічні маси.	6
54.	Пластмаси.	6
55.	Клініка та діагностика захворювань пародонта. Травматична оклюзія.	6
56.	Принципи та методика вибіркового пришліфовування зубів.	6
57.	Тимчасове та постійне шинування зубів при захворюваннях пародонта. Види стабілізації зубів.	6
58.	Вибір раціональної конструкції протеза при патології пародонта.	4
59.	Етіологія, клініка, діагностика та лікування захворювань СНЦС.	6
60.	Клінічна картина різних форм патологічного стирання зубів, їх діагностика та методи ортопедичного лікування.	6
61.	Ортопедичне лікування зламів щелеп. Особливості лікування зламів беззубих щелеп та після резекції нижньої щелепи. Контрактури нижньої щелепи.	6
62.	Протезування при дефектах обличчя. Екзопротези.	6
63.	Необхідні умови для проведення операції дентальної імплантації. Вибір конструкції протезу на імплантаті залежно від топографо-анатомічних умов дефекту. Конструкції дентальних імплантатів та необхідні умови для протезування на них.	6
64.	Актуальні питання організації медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу.	6
65.	Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення ЗСУ.	6
Всього		364

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
Циклу спеціалізація за фахом
«Ортопедична стоматологія»

№ п/п	Найменування теми	години	Вид семінару
1.	Структура та принципи організації роботи стоматологів-ортопедів у сучасних умовах.	2	залік
2.	Характеристика будови зубних рядів верхньої та нижньої щелепи. Прикус, його види.	2	залік
3.	Артикуляція та оклюзія.	2	залік
4.	Функціональна анатомія зубощелепної системи.		залік
5.	Біомеханіка жувального апарату.	2	залік
6.	Анатомо-топографічна будова та функції СНЦС.	2	залік
7.	М'язева система жувального апарату.	4	залік
8.	Клінічні та додаткові методи обстеження ортопедичних стоматологічних хворих.	4	залік
9.	Методи знечулення при ортопедичних маніпуляціях.	2	залік
10.	Ускладнення та надання невідкладної допомоги при знечуленнях.	4	залік
11.	Методи визначення ефективності жування.	4	залік
12.	Підготовка порожнини рота до протезування.	2	залік
13.	Протезування дефектів коронок зубів вкладками та напівкоронками.	2	залік
14.	Протезування дефектів коронок зубів штучними штампованими та комбінованими коронками.	2	залік
15.	Протезування при повній втраті коронки зуба. Види штифтових зубів.	2	залік
16.	Особливості препарування зубів під суцільнолітій конструкції.	2	залік
17.	Протезування металокерамічними та металопластмасовими мостоподібними протезами.	2	залік
18.	Можливі помилки при протезуванні дефектів коронок зубів та методи їх усунення.	2	залік
19.	Вибір опорних зубів та вимоги до них.	2	залік
20.	Види мостоподібних протезів при конвергенції зубів.	2	залік
21.	Жакетні коронки. Матеріали, методи їх виготовлення.	4	залік
22.	Переваг та недоліки металокерамічних та металопластмасових мостоподібних протезів.	2	залік
23.	Топографо-анатомічні особливості дефектів зубних рядів для знімних протезних конструкцій.	4	залік
24.	Фіксація та стабілізація ЧЗП.	2	залік
25.	Вибір методів фіксації ЧЗП.	2	залік
26.	Розподіл жувального тиску та навантаження при дуговому протезуванні.	4	залік
27.	Підбір кламерів, замкові кріплення, телескопічні коронки для фіксації дугових протезів.	4	залік
28.	Паралелометрія, її значення при дуговому протезуванні.	2	залік
29.	Особливості вибору фіксації бюгельних протезів на верхній та нижній щелепах.	2	залік

30.	Фіксація та стабілізація знімних протезів при повній втраті зубів.	2	залік
31.	Визначення центрального співвідношення щелеп при повній втраті зубів.	2	залік
32.	Методи постановки зубів у повних знімних протезах.	2	залік
33.	Клінічні прояви та класифікація протезних стоматитів.	2	залік
34.	Відбиткові та допоміжні матеріали в клініці ортопедичної стоматології, їх характеристика.	2	залік
35.	Пластмаси в клініці ортопедичної стоматології, їх характеристика.	4	залік
36.	Керамічні маси в клініці ортопедичної стоматології, їх характеристика.	2	залік
37.	Металеві сплави в клініці ортопедичної стоматології, їх характеристика.	2	залік
38.	Відбілюючі матеріали, флюси, припої в клініці ортопедичної стоматології, їх характеристика.	2	залік
39.	Методи обстеження пацієнтів із захворюваннями пародонту.	4	залік
40.	Види ортопедичного лікування пацієнтів із захворюваннями пародонту.	2	залік
41.	Помилки та ускладнення при ортопедичному лікуванні пацієнтів із захворюваннями пародонту.	2	залік
42.	Особливості комплексного лікування захворювань СНЩС на сучасному етапі.	2	залік
43.	Ортопедичні методи лікування патологічного стирання зубів.	2	залік
44.	Ортопедичне лікування зламів щелеп.	2	залік
45.	Методи ортопедичного лікування хибних суглобів, мікро- та макростомій.	2	залік
46.	Особливості клініко-лабораторних етапів виготовлення конструкцій зубних протезів фіксованих на дентальних імплантатах.	4	залік
47.	Організація терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматологічної допомоги при надзвичайних станах.	4	залік
48.	Принципи і методи лікування вогнепальних поранень і травм щелепно-лицьової ділянки.	4	залік
49.	Медична служба оперативних об'єднань.	4	залік
Всього		126	

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
Циклу спеціалізації за фахом
«Ортопедична стоматологія»**

№ п/п	Найменування теми	ГОДИНИ
1.	Будова та функції СНЩС.	4
2.	Клінічні методи обстеження ЩЛД та визначення ефективності жування.	6
3.	Біомеханіка нижньої щелепи. Артикуляція та оклюзія.	6
4.	Функціональні та статичні методи визначення ефективності жування.	4
5.	Клініка, диференційна діагностика та надання допомоги при невідкладних станах.	4
6.	Штифтові конструкції, їх різновиди. Покази та проти покази до використання.	6
7.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих, металокерамічних та металополімерних коронок.	4
8.	Особливості препарування під суцільнолиті конструкції. Інструментарій.	6
9.	Методи отримання відбитків у незнімному протезуванні. Ретракція ясен.	6
10.	Оклюдатори та артикулятори.	6
11.	Технологія литва каркасів мостоподібних протезів. Принципи та методи литва. Усадка сплавів металів, способи її компенсації.	4
12.	Клінічне обстеження пацієнта при повній втраті зубів. Протезне поле та протезне ложе.	4
13.	Методи фіксації та стабілізації знімних протезів при повній втраті зубів.	6
14.	Методи визначення центрального співвідношення беззубих щелеп.	6
15.	Оцінка стану слизової оболонки протезного ложа. Отримання анатомічних та функціональних відбитків беззубих щелеп.	4
16.	Проби Гербста.	6
17.	Клініко-лабораторні етапи виготовлення повних знімних протезів.	6
18.	Перевірка конструкції повних знімних протезів. Задача протезів, їх корекція.	6
19.	Правила користування та догляд за протезами.	4
20.	Класифікація матеріалів, що застосовуються в ортопедичній стоматології	4
21.	Матеріали для фіксації незнімних конструкцій.	6
22.	Клінічна картина різних форм патологічного стирання зубів, їх діагностика та методи ортопедичного лікування.	4
Всього		112

Згідно з вимогами кваліфікаційної характеристики лікаря стоматолог - ортопед повинен вміти:

1. Діагностувати:
  - непритомність;
  - травматичний шок;
  - гострий судинний колапс;
  - гостру серцеву та дихальну недостатність;
  - інсульт;
  - алергічні реакції (анафілактичний шок, набряк Квінке та ін.);
  - епілептичний напад.
2. Надати первинну допомогу при :
  - непритомності;
  - травматичному шоці;
  - гострому судинному колапсі;
  - гострій серцево-судинній та дихальній недостатності;
  - інсульті;
  - алергічних реакціях (анафілактичний шок, набряк Квінке та ін.);
  - епілептичному нападі.
3. Проводити обстеження стоматологічного хворого, застосовуючи основні та допоміжні методи дослідження.
4. Проводити диференційну діагностику основних стоматологічних захворювань.
5. Діагностувати аномалії розвитку зубів, зубних рядів, щелеп та прикусу, деформації щелеп та обличчя.
6. Проводити ортопедичне лікування таких захворювань:
  - патології твердих тканин зубів
  - патологічного стирання зубів та його ускладнень
  - часткової відсутності зубів
  - вторинних деформацій зубних рядів та порушень оклюзійних співвідношень
  - повної відсутності зубів
  - патології тканин пародонта
  - захворювань скронево-нижньощелепного суглоба
  - переломів щелеп
  - уроджених та набутих дефектів і деформацій щелепно-лицевої ділянки.

Повинен володіти наступними маніпуляціями та технікою операцій:

1. Провести первинну обробку ран, перев'язати та тампонувати рани.
2. Провести трахеотомію.
3. Здійснити передню та задню тампонаду носа.
4. Проводити непрямий масаж серця.
5. Провести штучну вентиляцію легень шляхом дихання "рот у рот" та "рот у ніс".

6. Промити шлунок.
7. Вжити спеціальні заходи при особливо загрозливих інфекціях, за радіаційних обставин, у надзвичайних ситуаціях.
8. Надати невідкладну допомогу при гострому зубному болю, переломі та вивиху зубів, переломі верхньої та нижньої щелеп, вивиху скронево-нижньощелепного суглоба.
9. Технікою зняття коронок.
10. Технікою отримання анатомічних та функціональних відбитків.
11. Відпрепарувати порожнину зуба під вкладку і отримати її репродукцію прямим способом.
12. Відпрепарувати зуб під вінір, металеву, пластмасову, комбіновану, суцільнолітну коронки. Отримати робочий та допоміжний анатомічні відбитки.
13. Припасувати вкладку, вінір, штифтову конструкцію, штучну коронку на опорний зуб.
14. Зафіксувати вкладку, вінір, штифтову конструкцію, штучну коронку, мостоподібний протез на опорні зуби.
15. Припасувати індивідуальну ложку на верхній та нижній щелепах;
16. Методикою визначення та фіксацію ц.о. прикусними валиками та гіпсблоками.
17. Технікою лігатурного зв'язування уламків щелеп за Айві, Гейкіну, Лімбергу, технікою накладання шини Тігерштедта.

Перелік практичних навичок лікаря стоматолога-ортопеда

1	Обстеження хворого із патологією зубо-щелепної системи: обсяг і методи
2	Надання невідкладної допомоги під час ортопедичного прийому
3	Препарування порожнини зуба під вкладку, отримання її репродукції прямим методом
4	Препарування зуба під напівкоронку та тричвертну коронку
5	Препарування зуба під суцільнолиту металеву коронку
6	Препарування зуба під суцільнолиту металокерамічну коронку
8	Препарування зуба під пластмасову коронку
9	Отримання відбитків різними відбитковими матеріалами при заміщенні дефектів коронкової частини зуба
10	Техніка отримання подвійного відбитку із силіконового відбиткового матеріалу при виготовленні металокерамічної конструкції зубного протеза
11	Визначення межі часткового знімного пластинкового протезу на верхній і нижній щелепах
12	Перевірка конструкції часткових знімних протезів
13	Корекція індивідуальної ложки нижньої щелепи при отриманні функціонально-присмоктуючого відбитка з використанням проб Гербста
14	Корекція індивідуальної ложки верхньої щелепи при отриманні функціонально-присмоктуючого відбитка з використанням проб Гербста
15	Визначення та фіксація центральної оклюзії при повній відсутності зубів
16	Визначення та фіксація центральної оклюзії при III групі дефектів зубного ряду (за Бетельманом)
17	Визначення та фіксація центральної оклюзії при II групі дефектів зубного ряду (за Бетельманом)
18	Методи виготовлення індивідуальних ложок для верхньої та нижньої беззубих щелеп
19	Техніка усунення помилок на етапі перевірки конструкції часткових та повних знімних протезів на воскових базисах
20	Техніка корекції часткових і повних знімних протезів
21	Техніка проведення вибіркового пришліфування твердих тканин зубів при патології тканин пародонта

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аболмасов Н.Г., Аболмасов Н.Н., Бычков В.А., Аль-Хаким А. Ортопедическая стоматология/ Н.Г. Аболмасов, Н.Н.Аболмасов, В.А. Бычков, А. Аль-Хаким. – М.: МЕДпресс-информ, 2008. – 496 с.: ил.
2. Біда В.І. Патологічне стирання твердих тканин зубів та основні принципи його лікування // Навч.-метод. посібник. – К.: Київська правда, 2002. – 93с.
3. Біда В.І., Павленко М.О., Біда О.В. Мостоподібні конструкції зубних протезів/ В.І. Біда, М.О. Павленко, О.В. Біда. – Л.: Галдент, 2007. – 83с.
4. Гризодуб В.И., Жуков К.В. Сенсibiliзация к базисным акриловым пластмассам у пациентов, пользующихся съёмными пластиночными протезами / В.И. Гризодуб, К.В. Жуков // Український стоматологічний альманах. – 2001. – № 6. – С. 54-55.
5. Дворник В.М. Особливості визначення висоти центральної оклюзії у хворих із прикусом, що знижується/ В.М. Дворник // Український стоматологічний альманах. – 2006. – № 1. – С.28-31.
6. Дорошенко О.М. Способи медикаментозної корекції патологічних змін тканин протезного ложа у ранні терміни адаптації до знімних протезів/ О.М. Дорошенко//Дентальные технологии. – 2007. – № 3-4 (34-35). – С.38-41.
7. Жулев Е.К. Частичные съёмные протезы. Теория, клиника и лабораторная техника / Жулев Е.К. – Н. Новгород: Из-во НГМА, 2000. – 425 с.
8. Жулев Е.Н. Челюстно-лицевая ортопедическая стоматология: пособие для врачей: учеб. пособие для системы послевуз. проф. образования врачей / Е.Н. Жулев, С.Д. Арутюнов, И.Ю. Лебеденко. – М.: МИА, 2008. – 156 с.
9. Каламкаров Х.А. Избранные лекции по ортопедической стоматологии: руководство для врачей / Х.А. Каламкаров. – М.: МИА, 2007. – 58 с.
10. Каламкаров Х.А. Ортопедическое лечение патологической стираемости твердых тканей зубов / Х.А. Каламкаров. – М.: МИА, 2004. – 176с.
11. Король М.Д. Цементи для фіксації незнімних протезів: Навч. посіб./ М.Д.Король, О.Д.Одзубейська. – В.: Нова книга, 2006. – 96с.
12. Кононенко Ю.Г., Рожко Н.М., Рузин Г.П. Местное обезболивание в амбулаторной стоматологии/ Ю.Г.Кононенко, Н.М.Рожко, Г.П. Рузин. – К.: Книга плюс, 2001. – 320с.
13. Лебеденко И.Ю., Перегудов А.Б. и соавт. Телескопические и замковое крепления зубных протезов.– М.:Мед.лит. – 2005. – 335с.
14. Лобань Г.А. Мікробіологія, вірусологія та імунологія порожнини рота: Навч. посіб. /Г.А.Лобань, В.І. Федорченко. – П.: Верстка, 2004. – 122с.
15. Маевски С. Стоматологическая гнатофизиология: Нормы окклюзии и функции стоматогнатической системы / С. Маевски; науч. ред. на рус. яз.: В.Ф. Макеев, М.М. Угрин; пер. с пол. яз.: Оксана Заваринская. – Л.: ГалДент, 2008. – 144 с.
16. Макеев В.Ф. Ортопедична реабілітація хворих з дефектами та деформаціями зубощелепної системи, зумовленими незрощеннями піднебіння / В.Ф. Макеев // Дентальные технологии. – 2007. – № 3-4 (34-35). – С.88-91.
17. Макеев В.Ф., Когут О.К.Дослідження вмісту металів і мікроструктури зубопротезних сплавів на основі благородних металів / В.Ф. Макеев, О.К. Когут // Современная стоматология. – 2007. – №4 (40). – С. 116-119.
18. Макеев В.Ф. Литые культевые вкладки и стандартные штифтовые конструкции в сравнительном аспекте / В.Ф. Макеев, В.А.Годованый, А.И. Годована [и др.] // Современная стоматология. – 2006. – №2. – С.144-149.
19. Мірза О.І. Діагностика і лікування больового синдрому дисфункції скронево-нижньощелепного суглоба: автореф. дис. на здобуття вченого ступеня доктора мед. наук: 14.01.22 – Стоматологія / О.І. Мірза /Укр.мед.стомат.акад. – Полтава, 2002. – 36с.

20. Нідзельський М.Я. Механізми адаптації до зубних протезів / Нідзельський М.Я. – П.: АКМІ, 2003. – 115с.
21. Неспрядько В.П., Жегулович З.Е. Полурегулируемые артикуляторы: применение в клинике и зуботехнической лаборатории / В.П. Неспрядько, З.Е. Жегулович // Зубное протезирование. – 2006. – № 2 (14). – С.4-11.
22. Павленко О.В., Касіянчук М.В. Застосування нових технологій профілактики атрофії альвеолярного паростка / О.В. Павленко, М.В. Касіянчук // Дентальные технологии. – 2007. – № 3-4 (34-35). – С. 79-81.
23. Павленко А.В. Применение адгезивно-волоконных систем при восстановлении коронки зуба и зубного ряда / А.В. Павленко, С.А. Горбань, Т.В. Литвин [и др.] // Дентальные технологии. – 2007.– № 1 (32). – С. 47-49.
24. Приватна стоматологічна практика: Юридичні, економічні, фінансові, облікові та соціальні аспекти в стоматології / О.В. Павленко, П.М. Скрипников, Д.Р. Шиленко та ін. – К.: Червона Руга-Турс, 2009. – 377 с.
25. Рожко М.М., Михайленко Т.М., Онищенко В.С. Довідник з ортопедичної стоматології / М.М. Рожко, Т.М. Михайленко, В.С.Онищенко . – К.: "Книга плюс". – 2004. – 291с.
26. Рожко М.М. Зубопротезна техніка / М.М. Рожко, В.П. Неспрядько та ін. – К.: Книга плюс. – 2006.– 543с.
27. Ряховский А.Н. Система оценки и критерии качества протезирования искусственными коронками / А.Н. Ряховский, М.М. Антоник // Клиническая стоматология. – 2005. – № 3. – С.54-59.
28. Самойленко А.В. Сучасні аспекта етіології, патогенезу та лікування різних клінічних варіантів генералізованого пародонтиту: автореф. дис. на здобуття вченого ступеня доктора мед. наук: 14.01.22 – Стоматологія / А.В. Самійленко. – Ін-т стоматології АМН України. – Одеса, 2003. – 34 с.
29. Трезубов В.Н., Щербаков А.С., Мишнев Л.М. Ортопедическая стоматология. Пропедевтика и основы частного курса / В.Н. Трезубов, А.С. Щербаков, Л.М. Мишнев. – С.-Петербург: Спецлит., 2001. – 480с.
30. Цимбалистов А.В. Оттисковые материалы и технологии их применения / А.В.Цимбалистов, С.И. Козицына, Е.Д. Жидких [и др.]. – С.-Петербург, Институт стоматологии, 2001. – 92с.
31. Чуйко А.Н. Биомеханический анализ некоторых вопросов окклюзии / А.Н. Чуйко // Стоматолог. – 2003. – № 10. – С. 37-43.
32. Шинчуковський І.А. Показання, клінічні особливості заміщення дефектів коронок бокових зубів вкладками та технологія їх виготовлення: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд.мед.наук: 14.01.22 – Стоматологія / І.А. Шинчуковський. – Нац.мед.ун-т ім. О.О. Богомольця. – К., 2006. – 20с.
33. Стош В.И., Рабинович С.А., Зорян Е.В. Руководство по анестезиологии и оказанию неотложной помощи в стоматологии / В.И. Стош, С.А. Рабинович, Е.В. Зорян. – М.: МЕДпресс-информ. – 2002. – 271с.
34. Чибисова М.А., Поздняк-Чучман В.В. Цифровая рентгенография в практической стоматологии / М.А. Чибисова, В.В. Поздняк-Чучман // С.-Петербург, Институт стоматологии, 2001. – 48с.
35. Шарова Т.В., Рогожников Г.И., Сидоренко И.В. Факторы нарушения окклюзии и методы ее нормализации / Т.В. Шарова, Г.И. Рогожников, И.В. Сидоренко // П.: Феникс, 1990. – 227с.
36. Шварц А.Д. Биомеханика и окклюзия зубов / Шварц А.Д. – М: Медицина, 1994. – 203с.
37. Шулер Я. RP-SKABETS - готові воскові заготовки для функціональної та індивідуальної техніки виготовлення коронок та мостовидних протезів / Я. Шулер // Новини стоматології. – 1995. – №2. – С. 60-65.

38. Щербаков А.А. Ортопедическая стоматология / А.А. Щербаков, Е.И. Гаврилов, В.Н. Трезубов [и др.]. – С.Петербург: Человек, 1997. – 568с.